

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 114/2020-22

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 11. marca 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca), zo sudkyne Jany Laššákovej a sudcu Petra Molnára predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátskou kanceláriou DEDÁK & Partners, Mostová 2, Bratislava, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Štefan Dedák, vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Bratislava V č. k. 29 Cb 224/2016-963 z 25. januára 2019 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Skutkový stav a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 8. apríla 2019 doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv

a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného súdu Bratislava V (ďalej len „okresný súd“) č. k. 29 Cb 224/2016-963 z 25. januára 2019 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“).

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že podaním zo 7. novembra 2017 (ďalej aj „prvé podanie“) oznámil sťažovateľ okresnému súdu svoj vstup ako intervenienta na strane žalobcu do konania sp. zn. 29 Cb 224/2016.

Dňa 5. októbra 2018 bol okresnému súdu doručený návrh žalovaného na rozhodnutie o neprípustnosti vstupu intervenienta do konania.

Okresný súd uznesením č. k. 29 Cb 224/2016-935 z 5. decembra 2018 rozhodol, že vstup sťažovateľa ako intervenienta na strane žalobcu nepripúšťa. Uznesenie nadobudlo právoplatnosť 14. decembra 2018.

Dňa 20. decembra 2018 oznámil sťažovateľ opakovane svoj vstup ako intervenienta na strane žalobcu do konania sp. zn. 29 Cb 224/2016 (ďalej aj „druhé podanie“).

Okresný súd výrokom napadnutého uznesenia rozhodol: *„Doručením písomného oznámenia [REDAKOVANÉ], že vstupuje do konania vedeného na tunajšom súde pod sp. zn. 29Cb/224/2016 ako intervenient na strane žalobcu, nenastali účinky vzniku intervencie v tomto konaní.“*

Napadnuté uznesenie okresný súd odôvodnil týmto záverom: *„[REDAKOVANÉ] podaním zo dňa 07.11.2017 oznámil svoj vstup do konania v pozícii intervenienta na strane žalobcu. Súd na návrh žalovaného o prípustnosti jeho vstupu do konania právoplatne rozhodol tak, že jeho vstup nepripustil. 6 dní po právoplatnosti tohto uznesenia [REDAKOVANÉ] opätovne oznámil svoj vstup do konania podľa § 82 ods. 1 CSP. Civilný sporový poriadok však neupravuje postup súdu v prípade opakovaného podania toho istého subjektu podľa § 82 ods. 1 CSP po právoplatnom rozhodnutí súdu podľa § 83 CSP a teda takéto podanie ani nepredpokladá. Súd konštatuje, že o neprípustnosti vstupu tohto subjektu už právoplatne rozhodol. Vzhľadom na uvedené skutočnosti nemôžu nastať na základe opakovaného podania podľa § 82 ods. 1 CSP účinky vzniku intervencie tohto subjektu v tomto konaní.“*

3. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti uvádza, že napadnuté uznesenie porušuje základné pravidlá súdneho konania. Podľa sťažovateľa závery okresného súdu nemajú oporu

v Civilnom sporovom poriadku (ďalej aj „CSP“) ani v platných právnych predpisoch či ustálenej judikatúre najvyšších súdnych autorít. Okresný súd mal podľa názoru sťažovateľa v tomto prípade použiť analógiu legis, prípadne analógiu iuris. Okresný súd podľa sťažovateľa nemôže na základe svojho svojvoľného uváženia a bez zákonnej opory popierať účinky podania sťažovateľa, ktoré mu explicitne priznáva zákon a ktoré nastávajú priamo zo zákona, a to s poukazom na § 82 ods. 1 CSP.

3.1 Podľa sťažovateľa je nutné vziať do úvahy skutočnosť, že v zmysle Civilného sporového poriadku intervencia zaniká len (i) vydaním uznesenia podľa § 83 CSP o tom, že vstup intervenienta nie je prípustný (ii), alebo právoplatným skončením konania. Vzhľadom na to, že nenastala ani jedna z uvádzaných skutočností, intervencia sťažovateľa nemohla podľa jeho slov zaniknúť na základe napadnutého uznesenia.

3.2 Sťažovateľ ďalej poukazuje, že v zmysle § 83 CSP, na ktoré sa konajúci okresný súd sám v odôvodnení napadnutého uznesenia odvoláva, súd môže rozhodnúť o tom, či je vstup intervenienta do konania prípustný, výlučne na návrh, ktorý môže podať žalobca alebo žalovaný. V danom prípade však podľa opisu sťažovateľa okresný súd napadnuté uznesenie vydal svojvoľne, bez akéhokoľvek návrhu zo strany žalobcu alebo žalovaného, čo je v zjavnom rozpore s daným ustanovením a účelom právnej úpravy.

3.3 Z odôvodnenia napadnutého uznesenia podľa sťažovateľa vyplýva, že o prvom podaní sťažovateľa už právoplatne okresný súd rozhodol, a preto sťažovateľ nemôže podať opakovaný návrh v podobe druhého podania, keďže Civilný sporový poriadok explicitne nepripúšťa takúto možnosť. Z tohto záveru možno podľa sťažovateľa dôvodiť, že okresný súd aplikoval na druhé podanie zo strany sťažovateľa zásadu „res iudicata“, pričom však podľa sťažovateľa opomenul, že táto zásada je aplikovateľná len na rozhodnutia vo veci samej, a zásadne nie na rozhodnutia procesného významu.

3.4 Ďalej je podľa mienky sťažovateľa potrebné uviesť, že Civilný sporový poriadok možnosť opätovného vstupu intervenienta do konania nevyklučuje. Zákonodarca vo viacerých ustanoveniach Civilného sporového poriadku podľa názoru sťažovateľa taxatívne vylúčil, na ktoré opakované úkony strán sa v konaní neprihľadia (sťažovateľ

odkazuje napr. § 39 ods. 4 CSP, § 50 ods. 4 CSP), pričom opakovaný vstup do konania ako intervenient medzi ne nepatrí. Použitím rovnakej právnej logiky, akú uplatnil konajúci okresný súd v napadnutom uznesení, je podľa presvedčenia sťažovateľa nutné dospieť k záveru, že Civilný sporový poriadok v ustanoveniach o intervencii opakovaný vstup intervenienta nevylučuje, a preto sťažovateľ bol oprávnený podať druhé podanie, pričom zároveň aj legitímnym spôsobom nastali účinky vzniku intervencie sťažovateľa v tomto konaní. Tieto následne mohli podľa sťažovateľa zaniknúť len na návrh niektorej zo strán sporu vydaním uznesenia podľa § 83 CSP o tom, že vstup intervenienta nie je prípustný.

3.5 Konajúci okresný súd sa podľa slov sťažovateľa v napadnutom uznesení vôbec nezaoberal tvrdeniami sťažovateľa, ktorými odôvodňoval podstatnú zmenu okolností, ktoré preukázateľne nastali od prvého podania a ktoré nesporne odôvodňovali jeho vstup ako intervenienta do konania.

3.6 Sťažovateľ ďalej uvádza, že napadnuté uznesenie je arbitrárne. Podľa jeho názoru napadnuté uznesenie nie je presvedčivo odôvodnené. Okresný súd mu odňal podľa jeho slov možnosť konať pred súdom, a to z dôvodov, že okresný súd svojím postupom porušil zásady spravodlivého procesu. Možno teda podľa názoru sťažovateľa konštatovať, že napadnuté uznesenie okresného súdu je arbitrárne a založené na svojvôli okresného súdu, ide teda o rozhodnutie porušujúce právo na riadne a presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia, súdnu ochranu a spravodlivý proces. Okresný súd rozhodol podľa názoru sťažovateľa v rozpore s rozhodnutiami vyšších súdnych autorít, čím došlo aj k porušeniu princípu právnej istoty.

4. Sťažovateľ navrhol vydať nález, ktorým by ústavný súd vyslovil, že:

„Uznesením Okresného súdu Bratislava V zo dňa 25.01.2019, sp. zn. 29Cb/224/2016-963 bolo porušené právo sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED] [REDACTED], občan SR na súdnu ochranu v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Napadnuté uznesenie Okresného súdu Bratislava V zo dňa 25.01.2019, sp. zn. 29Cb/224/2016-963 sa zrušuje a vec sa vracia Okresnému súdu Bratislava V na ďalšie konanie.

Okresný súd Bratislava V je povinný nahradiť sťažovateľovi trovy právneho zastúpenia...“

5. Vec napadla ústavnému súdu 8. apríla 2019 a nebola pôvodne pridelená sudcovi spravodajcovi, a tak v zmysle čl. X ods. 2 Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 26. apríla 2019 do 31. decembra 2019 (ďalej len „rozvrh“) bola táto vec po 26. apríli 2019 v zmysle rozvrhu prerozdelená a náhodným výberom pomocou technických a programových prostriedkov pridelená sudcovi spravodajcovi Ľubošovi Szigetimu a v zmysle čl. II bodu 3 rozvrhu prejednaná a rozhodnutá v druhom senáte ústavného súdu v zložení Ľuboš Szigeti (predseda senátu), Jana Laššáková a Peter Molnár.

II.

Relevantná právna úprava

6. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,

- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

7. Predmetom konania pred ústavným súdom je na pôdoryse ústavnej sťažnosti sťažovateľovo obrátenie sa na ústavný súd s úlohou vyriešenia predovšetkým procesno-civilistickej otázky s namietaným domnelým ústavnoprávnym rozmerom, a to či právne predpisy civilného sporového konania (t. j. Civilného sporového poriadku) pripúšťajú taký výklad aplikovanej právnej normy regulujúcej inštitút intervencie, aký zvolil za daného skutkového a právneho stavu okresný súd v napadnutom uznesení, a či prípadná negatívna odpoveď má ústavnoprávny rozmer a potenciál zasiahnuť do sťažovateľom označených ústavných práv.

8. Podľa § 82 ods. 1 CSP intervenient vstupuje do konania z vlastného podnetu alebo na základe oznámenia o spore podľa § 86 písomným podaním.

Podľa § 82 ods. 2 CSP vstup intervenienta je prípustný počas celého konania.

Podľa § 83 CSP súd na návrh rozhodne, či je vstup intervenienta prípustný.

9. Skôr, ako ústavný súd prejde k samotnej podstate veci, je nútený upozorniť na kľúčové tri premenné (aspekty) prejednávanej veci:

9.1 Ústavný súd hodnotí, že v stávke v rámci dotknutého konania pred okresným súdom neboli hmotné práva a povinnosti sťažovateľa, výsledkom tohto konania nebolo konštitutívne alebo deklaratórne rozhodnutie o hmotných právach a povinnostiach sťažovateľa. Samotný Civilný sporový poriadok vylučuje pri rozhodovaní súdu o otázke nepripustenia vstupu intervenienta do konania možnosť podania odvolania proti

rozhodnutiu súdu (ak rozhodoval sudca). Aj preto možnosť ústavného prieskumu a potencialita porušenia procesných ústavných práv je vo všeobecnosti pri súdmi riešených otázkach postavenia konkrétneho subjektu ako intervenienta v civilnom sporovom konaní značne znížená a muselo by ísť o extrémny exces zo strany označeného porušovateľa týchto procesných ústavných práv, aby ústavný súd mohol konštatovať ústavne relevantnú intenzitu zásahu do týchto ústavných práv.

9.2 Ústavný súd dopĺňa, že v danej veci sťažovateľa ide primárne o výklad a aplikáciu jednoduchého práva (einfaches Recht) procesného charakteru (upravujúceho otázku subjektov civilného sporového konania a ich procesnej legitímácie), ktorého interpretácia a výklad v konkrétnom konaní je doménou všeobecného súdu a ústavný súd sa musí obmedziť iba na posúdenie ústavnej udržateľnosti takéhoto výkladu.

9.3 Ústavný súd taktiež zdôrazňuje, že sťažovateľ nenapáda uznesenie okresného súdu o nepripustení vstupu sťažovateľa ako intervenienta do konania pri sťažovateľovom prvom podaní, kde okresný súd na návrh žalovaného rozhodol a odôvodnil nepripustenie sťažovateľa ako intervenienta do konania pre nedostatok právneho záujmu na výsledku konania na strane sťažovateľa. Sťažovateľ napáda až následné napadnuté uznesenie, ktoré sa už nezaoberalo otázkou právneho záujmu na výsledku konania, ale procesne sa vysporadúvalo s opakovaným podaním (podnetom) sťažovateľa o intervencii do konania. Aj preto je v tomto prípade prieskum ústavného súdu značne zúžený, keďže ústavnoprávny presah takéhoto rozhodnutia je len minimálny.

10. Akokoľvek, ústavný súd v prvom rade dáva za pravdu okresnému súdu, že Civilný sporový poriadok neponúka explicitnú odpoveď na otázku procesného vysporiadania sa súdu s opakovaným podnetom identického subjektu o jeho intervencii do konania v prípade, ak už bolo o identickom podnete právoplatne týmto súdom v konaní rozhodnuté tak, že sa vstup intervenienta do tohto konania nepripúšťa. Ústavný súd však dáva zároveň za pravdu aj sťažovateľovi, že absencia explicitnej právnej normy regulujúcej konkrétnu procesnú otázku nezabavuje povinnosti súdu o konkrétnom podaní konkrétneho subjektu rozhodnúť v súlade so zákonom a ústavnými procesnými normami.

10.1 Ústavný súd ďalej pozitívne hodnotí, že okresný súd pri vysporiadavaní sa s druhým podaním sťažovateľa zvolil ako procesnú formu odpovede napadnuté uznesenie a nepokúšal sa oslobodiť od povinnosti riadneho procesného postupu vybavením tohto druhého podania, napr. listom, neprihliadaním na druhé podanie alebo iným menej formalizovaným postupom.

10.2 Otázkou ostáva, či výrok a odôvodnenie napadnutého uznesenia sú vzhľadom na predmet rozhodovania okresného súdu a v zmysle ústavných garancií zaručujúcich nearbitrárnosť rozhodovania súdov ústavne udržateľné, resp. či možno pri uvedenom spôsobe, forme a obsahu rozhodovania okresného súdu o druhom podaní sťažovateľa týkajúcom sa jeho vstupe ako intervenienta do konania vôbec hovoriť o ústavnom presahu takéhoto rozhodovania (pozri už uvedené charakterizované tri aspekty prerokovávanej veci).

10.3 Ústavný súd je toho názoru, že okresný súd sa mohol pokúsiť o analógiu legis a pouvažovať o primeranej aplikácii [t. j. o aplikácii základných princípov (ustanovení) Civilného sporového poriadku, ktoré upravujú skutkovú podstatu najpodobnejšiu danému skutkovému stavu či právnej otázke] ustanovení upravujúcich napr. otázku prekážky veci právoplatne rozhodnutej (*rei iudicatae*) pri inštitúte neodkladného opatrenia (§ 329 ods. 3 CSP). Prípadne mohol okresný súd uvažovať o vyzvaní sťažovateľa na doplnenie podania a ozrejmienie zmeny skutočností (resp. výskytu nových skutočností) rozhodných pre posúdenie prípustnosti intervencie do konania oproti prvému podaniu (§ 128 ods. 1 CSP) a upozorniť sťažovateľa, že v prípade neuvedenia nových skutočností, znamenajúcich inak povinnosť súdu opätovne sa druhým podaním zaoberať, oznámiť stranám sporu vstup intervenienta do konania (§ 82 ods. 4 CSP) a príp. opätovne rozhodovať na návrh niektorej zo strán sporu o pripustení intervenienta do konania, sa nebude na jeho druhé podanie prihliadať z dôvodu už raz právoplatne rozhodnutého nepripustenia sťažovateľa ako intervenienta do konania a z dôvodu nezmenenia rozhodných skutočností. Rovnako sa mohol okresný súd zamyslieť nad možnosťou zastavenia konania v časti týkajúcej sa intervencie sťažovateľa do konania a analogickej či primeranej aplikácie ustanovení Civilného sporového poriadku o procesných podmienkach konania (§ 161 ods. 2 CSP).

10.4 Aj keď okresný súd tak nepostupoval a v napadnutom uznesení prijal pri inštitúte intervencie zákonom (CSP) nepredpokladaný výrok (účinky intervencie nastávajú totiž priamo ex lege už podaním oznámenia o vstupe do konania, pričom o opaku – t. j. o nepripustení vstupu intervenienta do konania – musí rozhodnúť súd a aj to len na návrh) a absentuje obširnejšie odôvodnenie prijatia takéhoto výroku, závery okresného súdu o tom, že účinky intervencie druhým podaním sťažovateľa nenastali z dôvodu už skôr a právoplatne rozhodnutej otázky prípustnosti intervencie sťažovateľa do konania, možno materiálne vnímať ako zákonne udržateľné rozhodnutie okresného súdu o otázke subjektov konania a ich účasti na konaní, ktoré má v konkrétnom prípade črty rozhodnutia o zastavení konania v tejto časti pre prekážku veci právoplatne rozhodnutej (rei iudicatae), ktoré je avšak aplikované s príslušnými zmenami a na základe analógie legis práve pri inštitúte intervencie. Ústavný súd na poli obiter dicta dopĺňa, že do budúcnosti bude úlohou legislatívy alebo aplikačnej praxe všeobecných súdov, aby sa s uvedeným nedostatkom (medzerou) Civilného sporového poriadku pri inštitúte intervencie a opakovanom domáhaní sa subjektu ako intervenienta o vstup do toho istého konania vysporiadali procesne čistejším spôsobom.

10.5 Ústavný rozmer tak napadnuté uznesenie so všetkými jeho opísanými nedostatkami nedosahuje (ako ústavný súd v predchádzajúcom odseku uviedol, napadnuté uznesenie je zákonne udržateľné, a fortiori je daná jeho ústavná čistota) a nie je možné uvažovať ani potenciálne o porušení sťažovateľom označených ústavných práv.

10.6 Vzhľadom na už popísané závery je ústavný súd povinný v tomto prípade odmietnuť ústavnú sťažnosť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. marca 2020

Luboš Szigeti
predseda senátu